

Information d. 19.-20. April 1997

Scenen

Forskernes fy-ord

Formidlingen står for skud: Forskerne har kvikhedskvalme og vil helst kontrollere anmelderne

Af ANNE FLINDT
CHRISTENSEN

Hvad er anmeldelsens hemmeligheder - og kan man definere egentlige regler for denne omdiskuterede artikelgenre?

Disse spørgsmål lurede bag torsdagens seminar om anmeldelser og anmeldere på Københavns Universitet Amager. Seminaret var arrangeret af Carsten Hansen fra Institut for Nordisk Filologi og var i høj grad rettet mod anmeldelser af lingvistisk faglitteratur.

Men seminaret ønskede også at diskutere anmeldelser mere generelt. Universitetet havde derfor indbudt progspecialister

fra hele landet til en konkret dialog med dagbladsverdenens anmeldere - ved at præsentere John Chr. Jørgensen fra *Ekstra Bladet* og Thomas Bredsdorff fra *Politiken* som (underholdende) oplægholdere, der via deres dobbeltrolle som forskere og populærfornidlere skulle forsøge at bygge bro mellem den lingvistiske verden og virkeligheden udenfor.

Kvikhedskvalme

Fronterne var kridtet godt op på forhånd - sådan mellem tidsskrifts-anmelderne og dagbladsanmelderne.

Et adspurgt fagtidsskrift havde f.eks. formuleret sit anmeldelsesideal således:

»Vi lægger særlig vægt på det akademisk solide og velformulerede og udelader helst anmeldere med den type journalistiske kvikheder, som dagblade foretrækker.«

Sådan! Forskning skal være redelig og kedelig - og så kan dagspressen tage sig af det useriøse... eller med andre ord: Formidling er nærmest et uanstændigt begreb. Tidsskrifterne skal være ufor-

ståelige, så forskellen til avisernes populære formidling er så iøjnefaldende som muligt.

Denne kvikhedskvalme hos tidsskrifterne skaber et regulært skel mellem anmelderne. Mange fagtidsskrifter er komplet uforståelige for lægmænd, og selv studerende og medieforskere opfatter ofte specialiserede artikler som svært tilgængelige i den gængse formidlingsfattige form.

Uforståelighedsideal

At formidling i den grad fortsat er et fy-ord i forskerverdenen kan selvfølgelig ikke undgå at undre en dagbladsanmelder som mig. Det meste teater og dans anmeldes først og fremmest i dagblade, og selv i tidsskriftsanmeldelser anses det for en kvalitet at skrive forståeligt.

Brugen af fagudtryk er naturligvis større i tidsskriftsanmeldelser end i dagbladsanmeldelser, men selv det mest specialiserede blad om mavedansforskning eller skuespillertræningssystemer forsøger faktisk at introducere fagudtryk, så også læsere uden doktorgrad kan følge med.

Tilsvarende lader de fleste forfattere til bøger om teater og dans til at skrive ud fra et ønske om at blive læst - og flere af dem vil tydeligvis også gerne skabe diskussion med det, de skriver. Sådan i al offentlighed.

Fairness-fobi

På anmeldelsesseminaret var det derfor yderst interessant at høre, at flere af de lingvistiske deltagere syntes, det var mest *fair*, hvis de som forskere fik lov til at læse anmeldelserne af deres værker, *inden* de blev trykt i tidskrifterne.

For hvis nu anmelderne havde misforstået noget, så kunne de jo lige rette det...

Og samtidig kunne redaktørerne få garanti for at undgå de værste skandaler!

Mange nikkede begejstret. Men jeg sad bare og nev mig selv i armen - her var jeg omgivet af formidlere, der ønskede at censurere al debat! Da jeg havde måbet færdig, kom jeg til at spørge, hvad der så skete med nyhedskriteriet. For må en anmeldelse da slet ikke dukke op som en overraskelse i forskerverdenen? Og hvad er der så tilbage af anmelderens ret til at have sin egen mening?

Tankeeksperiment

Bagefter har jeg nu møret mig med at forestille mig, hvad et sådant system ville komme til at betyde for dagbladenes anmeldelser af teaterforestillinger.

For tænk bare:

Jeg går i teatret og ser en forestilling. Forsøger at suge alle indtryk til mig og går så hjem og skriver om det hele - teksten eller koreografien, instruktionen, scenografien, lyden, lyset, skuespillet, dansen, forestillingens aktualitet, tilskuernes reaktion, målgruppen, kunstnerens karrierer, teatrets profil, kulturpolitiske dispositioner, arkitektur, billetkontor, kaffesalg, abonnementspriser...

Efter en lang nats kamp afleverer jeg så anmeldelsen til min redaktør, som herefter skal have den *godkendt* af de implicerede. Af instruktøren, som først og fremmest vil mene, at jeg har misforstået forestillingen. Af skuespillerne, som vil føle sig overset i anmeldelsens halvanden linje pr. person.

Af scenografen, der er indigneret over den manglende beskrivelse af scenens sekskantskomposition. Af komponisten, som ikke vil have sin musik reduceret til 'tordenvejrslyde'. Af marketingschefen,

som i hvert fald synes, at anmeldelsen er for kort. Etcetera.

Ordmasse-miskmask

Tilbage kommer et miskmask, som har mistet enhver personlig og argumenteret vurdering. En ordmasse, som i bedste fald ligner - teatrets egen pressemeddelelse.

Umiddelbart kunne det måske se ud som om, at teatrene ville få en hel del ud af en sådan *godkendelsesordning*.

Kunstnerisk ville de kunne påstå, at de var gået i dialog med formidlingen - i en kreativ proces, der rakte ud over forestillingens tilfældige premiertidspunkt. Og publikumsmæssigt ville de kunne få mere håndsyeede citater til deres annoncer, end tilfældet er i dag, hvor saksene ofte skal være temmelig opfindsomme for at sammenstykke anmeldelsescitater, der er overbevisende positive.

Men det egentlige resultat ville formodentlig være, at anmeldelserne mistede deres saft og kraft, troværdighed - og berettigelse. Debatten ville i hvert fald dø ud, og den kunstneriske vurdering ville nu udelukkende være overladt til det almindelige publikum - og dermed blive underlagt den om-

diskuterede abonnementshærgen...

Katastrofe? Måske - måske ikke. Men tankeeksperimentet hjalp på mit humør.

For eneste udvej måtte vel så være, at der opstod oprigtige anmeldelser som en reaktion på alt det forløb. Anmeldelser i tids-

skrifter og dagblade skrevet af uafhængige teaterforskere og formidlere, der ikke ville være bange for at fortælle en god historie.

Appetitlige og regel-
sprængende anmeldelser
spækket med ærlige vurderinger.

